

12. Кобелєва Т. О., Перерва П. Г. Показники і критерії оцінки кон'юнктури товарного ринку. *Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу* : Зб. тез. доп. 5-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 29 вер.–1 жовт. 2011 р.). Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2011. С. 161–163.

Гарна Ульяна Юрїївна

студентка гр. БЕМ 920д

Перерва Петро Григорович

д-р екон. наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-6256-9329

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків

НАПРЯМКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

В сучасних умовах в Україні склалася унікальна ситуація – з одного боку, агропромисловий потенціал в національній економіці визнається досить високим, але з іншого боку програми з імпортозаміщення (в першу чергу на продовольчому ринку) реалізуються або із затримкою, або з істотними відхиленнями від цільових орієнтирів [1–12]. Тому питання швидкого переходу на інноваційно орієнтований шлях розвитку для українського агропромислового комплексу стають особливо актуальними. Вельми часто в українських наукових працях можна зустріти твердження про те, що інноваційні перетворення в галузях і сферах української економіки можуть бути реалізовані тільки за рахунок масованої державної підтримки цих процесів. Це означає, що приватний капітал (підприємництво і великі корпоративні структури) будуть в меншій мірі зацікавлені в інтенсивному освоєнні результатів науково-технічного прогресу і впровадження інновацій в основні, допоміжні та управлінські бізнес-процеси. Як показує досвід економічно розвинених країн, які вже перейшли на постіндустріальну модель розвитку, найбільш вагомий інноваційний потенціал сформований в приватному підприємницькому та корпоративному секторі, оскільки і підприємці, і керівники великих компаній самостійно визначають пріоритети розвитку своїх підприємств з урахуванням максимізації економічних і неекономічних вигод. Це забезпечує швидке економічне зростання і підвищення конкурентоспроможності продукції, що виробляється. Однак роль і значимість державної участі в інноваційно-орієнтованому розвитку економіки (в т. ч. і

АПК) не можна ігнорувати. Це пов'язано з тим, що держава, визначаючи національні економічні пріоритети, задає інституційний вектор розвитку, формуючи тим самим не тільки можливості, а й певні обмеження для приватно-підприємницької діяльності. Ці обмеження в першу чергу пов'язані з прагненням забезпечити стійкість соціально-економічного розвитку, а також соціальну і екологічну відповідальність підприємницьких та корпоративних структур перед суспільством.

Безумовно, український АПК є в поточних умовах лідером по економічному зростанню і темпам приросту національного ВВП [1, 2]. Однак стабільна низхідна тенденція в темпах приросту виробництва в українському АПК, яка простежується в останні роки ймовірно в першу чергу пов'язана з тим, що потенціал традиційного зростання за рахунок екстенсивних факторів вичерпаний, а інтенсивні чинники розвитку української сільськогосподарської та агропромислової галузі не були сформовані. У зв'язку з цим слід виділити ряд ключових проблем, які стримують розвиток українського АПК і не дозволяють реалізувати інноваційно-проривні сценарії його розвитку:

по-перше, високий рівень закредитованості підприємств сільського господарства і сфери агропромислового виробництва. В окремих випадках рівень кредитного навантаження можна порівняти з рівнем виручки від реалізації продукції. Основна проблема в тому, що зберігається висока собівартість виробництва при відповідно низький рівень рентабельності;

по-друге, загальний дефіцит кадрів і, в тому числі критичний дефіцит високопрофесійних кадрових ресурсів, необхідних для ефективної організації основних, допоміжних і управлінських бізнес-процесів в українському АПК;

по-третє, низька підприємницька активність в АПК, яка не сприяє збереженню набраних за останні роки темпів економічного зростання;

по-четверте, низька інвестиційна привабливість сільського господарства і сфери АПК, що не дозволяє вирішити три вище перелічені проблеми [1, 3].

Таким чином, з одного боку ми можемо вважати український АПК локомотивом в національній економіці, але з іншого боку потрібні заходи і рішення, які забезпечать стійкість розвитку всієї сільськогосподарської сфери і, в тому числі територій, на яких функціонують агропромислові підприємства України. Інноваційний виклик стає вельми відчутним, тим більше що провідні зовнішньоекономічні партнери України (наприклад, Китай, Болгарія, Угорщина, Молдова) активно переходять на високотехнологічну базу функціонування та розвитку агропромислового виробництва [1, 4, 8]. Досягнення в агропромисловій сфері, які демонструють європейські країни, можуть стати тим необхідним досвідом, який може бути перенесений в українські реалії галузі сільського

господарства та агропромислового виробництва.

Таким чином, підбиваючи підсумки, необхідно відзначити, що впровадження інновацій стає нагальною потребою не тільки для забезпечення збалансованого економічного зростання АПК, але і для переходу до соціально відповідального ведення підприємницької діяльності в цій сфері. Зарубіжні країни виявляють певний інтерес до інвестування в український АПК, а й склалася ментальність національного підприємництва не дозволяє реалізовувати довгострокові інноваційні проекти з виразно високим рівнем ризику. Подальше збільшення обсягу державних інвестицій в український АПК може призвести до стагнації в галузі, оскільки статистичні дані наочно демонструють низьку ефективність освоєння бюджетних коштів і в частині динаміки обсягів виробництва, і в частині створення доданої вартості. Очевидно, що найбільш правильним рішенням в даному випадку буде не точкове усунення накопичених проблем, а перехід до створення спеціальних центрів розвитку підприємницьких компетенцій для українського АПК.

Список використаних джерел

1. Вахрушев Д. С., Грехов Д. В. АПК и инновационный процесс. *Економика и управление: теория и практика*. Ярославль : Канцлер, 2018. С. 17–24.
2. Гончарова Н. П., Яковлев А. И. Маркетинг инновационного процесса : учеб. пособ. Киев : ВИРА-Р, 1998. 267 с.
3. Романчик Т. В., Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Комплаєнс як фактор інноваційного розвитку підприємства. *Інформація та знання в системі управління інноваційним розвитком* : монографія. Суми : Триторія, 2018. С. 205–220.
4. Ткачова Н. П. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства. *Економика розвитку*. 2011. № 4 (60). С. 116–120.
5. Kocziszky G., Pererva P. G., Szakaly D., Somosi V. M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc : NTU «KhPI», 2012. 668 p.
6. Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т. А. Комплаєнс программа промислового підприємства. Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. 689 с.
7. Kobieliava T. O., Pererva P. G. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ»*. Сер. Економічні науки. 2016. № 48. С. 41–44.
8. Кобелева Т. О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ»*. 2011. № 26. С. 34–43.
9. Tkachev M. M., Pererva P. G., Kobieliava T. O. Evaluation of holder profits

violation of their exclusive rights. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 4 (8). С. 240–246.

10. Kobieliwa T., Kocziszky G., Veres Somosi M. Compliance-technologies in marketing. *MIND Journal*. 2018. № 5. 10 p. URL : https://mindjournal.wseh.pl/sites/default/files/article/09-18/compliance-technologies_in_marketing.pdf.

11. Кобелєва Т. О., Перерва П. Г. Показники і критерії оцінки кон'юнктури товарного ринку. *Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу* : Зб. тез. доп. 5-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 29 вер.–1 жовт. 2011 р.). Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2011. С. 161–163.

12. Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия / П. Г. Перерва [и др.]. *Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ»*. 2009. № 36-1. С. 12–22.

13. Ткачова Н. П., Кобелєва Т. О., Перерва П. Г. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Сер. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2015. № 819. С. 167–174.

Гордєєв Владислав Петрович
магістрант
Поліський національний університет
м. Житомир

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ВИРОБНИКІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ДО ЗМІН З УРАХУВАННЯМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В АПК України частка виробництва та експорту озимої пшениці з поміж інших зернових культур є однією з найбільших. Це робить її виробників особливо значущими для аграрного сектору економіки, особливо на тлі переорієнтації на європейські ринки збуту. Сільськогосподарські підприємства характеризуються значною чутливістю до зміни зовнішніх умов внаслідок специфіки управління та часто не володіють достатньою економічною, виробничою чи організаційною гнучкістю для успішної адаптації. Можливості підприємства до адаптації напряму залежать від спроможності апарату управління ефективно нівелювати дію чинників зовнішнього середовища шляхом оптимальних управлінських впливів.